

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ต่างมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์

การศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542:2) อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2548: 1) ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะสำคัญ อีกทั้งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 4-5) ทั้งนี้ สถานศึกษามีหน้าที่จัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้

สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อำนวยความสะดวก เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ สุขภาพจิตที่ดีแก่นักเรียน รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ และสามารถเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ได้ทุกระบบการศึกษา

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ. 2553 ให้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม มุ่งส่งเสริมให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ มุ่งจัดให้มีคุณภาพมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา การศึกษา และมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกำหนดให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

สำนักงานเขตพื้นที่พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้ส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติ เพื่อความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. โดยเร่งดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ พัฒนากลุ่มมือ รวบรวมจัดทำเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ และจัดให้มีการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการประชุมประธานกลุ่มโรงเรียนทุกกลุ่มของแต่ละอำเภอแนะนำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในลักษณะ “เพื่อนพาท่า” ให้ทุกโรงเรียนภายในกลุ่มเป็นพี่เลี้ยง และให้มีคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมินภายนอก และโรงเรียนที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานจาก สมศ. ผลการดำเนินงานทำให้ 179 โรงเรียน มีการขับเคลื่อนการรายงานคุณภาพการศึกษาระบบประกันคุณภาพตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนที่รับการประเมินรอบ 2 จาก สมศ. ปี 2552 จำนวน 13 โรงเรียน ผ่านการรับรองขั้นพื้นฐานทั้งหมด 3 โรงเรียน ส่วนระดับปฐมวัยไม่ผ่านการรับรอง 2 โรงเรียน สำหรับอีก 25 โรงเรียนที่ไม่ผ่านการรับรองจาก สมศ. รอบ 2 ปี 2551 นั้น ได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและประเมินตนเองรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดได้ครบทั้ง 25 โรงเรียน

จะพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ในการติดตามควบคุม กำกับ ประสานงานการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาคือ การบริหารงานวิชาการ ถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาคือ การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นการจัดการเกี่ยวกับการวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการจึงเป็นบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาโรงเรียนที่ส่งผลถึงความเป็นเลิศทางด้านวิชาการและมีความพร้อมที่จะรับการประเมินคุณภาพภายนอก

บทบาทการบริหารงานวิชาการเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง และบุคคลากรทางการศึกษาทุกคนในสถานศึกษาที่จะร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยเฉพาะด้านผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พนม พงษ์ไพบูลย์ (2544:6-7) กล่าวว่า ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นผลเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียน และมีรายงานวิจัยของ ฉัตรชัย กิตติรุ่งสุวรรณ (2545) และ วัลลภ สุขประเสริฐ (2547) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน คือพฤติกรรม การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนของครู และรายงานการวิจัยของ พัชร ใต้แสง (2546: บทคัดย่อ) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน จากรายงานวิจัยทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 เพื่อนำผลที่ได้รับจากการวิจัยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จัดอบรมส่งเสริมงานวิชาการแก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อจะได้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพ และสามารถนำผล ที่ได้รับจากการวิจัยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาและวางแผนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามขนาดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2

2.3 เพื่อศึกษาผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2

2.4 เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนตามขนาดโรงเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2

2.5 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 โดยมีกรอบในการศึกษาวิจัยดังนี้

3.1 บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

การศึกษาวิจัยบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ตามขอบข่ายและภารกิจงานด้านการบริหารงานวิชาการ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ได้แก่

1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2) การวางแผนงานด้านวิชาการ

3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

- 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 7) การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 9) การนิเทศการศึกษา
- 10) การแนะแนว
- 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3.2 ระดับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษา ด้านผู้เรียน

การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ระดับคุณภาพของสถานศึกษาด้าน มาตรฐานด้านผู้เรียน จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 - 2553) ตามมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก จำนวน 7 มาตรฐาน ได้แก่

- 1) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- 2) ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
- 3) ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา
- 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
- 5) ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
- 6) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 7) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดว่าทฤษฎีของการศึกษาวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1.2 ดังนี้

บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร	มาตรฐานด้านผู้เรียน
<ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2. การวางแผนงานด้านวิชาการ 3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7. การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9. การนิเทศการศึกษา 10. การแนะแนว 11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 	<p>มาตรฐานด้านผู้เรียน จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 - 2553) ตามมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก จำนวน 7 มาตรฐาน ดังต่อไปนี้</p> <p>มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์</p> <p>มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี</p> <p>มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา</p> <p>มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์</p> <p>มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร</p> <p>มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p> <p>มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต</p>

ภาพที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับ มาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน

4. สมมติฐานการวิจัย

- 4.1 ระดับการปฏิบัติตามบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ที่ขนาดต่างกันมีความแตกต่างกัน
- 4.2 ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ที่ขนาดต่างกันมีความ
แตกต่างกัน
- 4.3 ระดับการปฏิบัติตามบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์
กับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน

5. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหาร
งานวิชาการของผู้บริหารกับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

5.1 ขอบเขตเนื้อหา

5.1.1 การศึกษาวิจัยนี้ มุ่งศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ตามขอบข่ายและภารกิจงานด้าน
การบริหารงานวิชาการ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีกระจาย
อำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550

5.1.2 การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ระดับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน
จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 - 2553)
ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก จำนวน 7 มาตรฐาน

5.2 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ หัวหน้างานบริหารงานวิชาการใน
โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่
2 (พ.ศ. 2549 - 2553) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 จำนวน 150
โรงเรียน ทั้งหมด 150 คน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้างานบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2

(พ.ศ. 2549 - 2553) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 จำนวน 108 คน โดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Kregcie and Morgan)

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ขนาดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 เพื่อเปรียบเทียบ ระดับการปฏิบัติตามบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและระดับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการปฏิบัติตามบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและระดับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 บทบาทผู้บริหารงานวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหาร โรงเรียน ที่หัวหน้างานบริหารวิชาการสามารถสังเกตเห็นได้ ในการบริหารงานตามขอบข่ายและภารกิจงานด้านการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 17 ด้าน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550

6.1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การวิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา

6.1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การรวบรวมข้อมูลและกำกับ ดูแล นิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ รวมถึงการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

6.1.3 การจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา หมายถึง การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการเรียนรู้ออกมาเพื่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และส่งเสริมให้มีการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและช่วยเหลือนักเรียนพิการ ค่อยโอกาส

6.1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษาเป็นของโรงเรียน โดยจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เอง ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และ มีกรณีพิเศษ ติดตาม ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

6.1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู

จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน การจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการคิด จากประสบการณ์จริง เพื่อฝึกทักษะและการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่ง การจัดการเรียนการสอนโดยปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และมีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ในทุกสถานที่ ทุกเวลา

6.1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง

การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผล ของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา และจัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้น

6.1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การใช้การวิจัยใน

กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียนและครู การปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยจัดกิจกรรม ให้ครูและนักเรียนร่วมแสดงและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

6.1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดให้มีแหล่งเรียนรู้

ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

6.1.9 การนิเทศการศึกษา หมายถึง การจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มี

คุณภาพ ทั้งถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการมีการเสนอข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ครูนำไปพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพมีเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาและมีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา

6.1.10 การแนะแนว หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเรื่อง

จิตวิทยาและการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและมีการประสานงานด้านแนะแนว ระหว่างสถานศึกษา องค์กรภาครัฐ เอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน ในลักษณะเครือข่ายแนะแนวเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน

6.1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

หมายถึงการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาชาติ การจัดระบบ โครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

6.1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การส่งเสริม

ความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนและ พัฒนาชุมชนให้สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความต้องการ

6.1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร

อื่น หมายถึง การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่ง วิชาการของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

6.1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กร

หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ชุมชน และ ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมี ประสิทธิภาพ

6.1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

หมายถึง การศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบและแนวปฏิบัติ การจัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

6.1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึงการศึกษา

วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียน ตรวจสอบพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6.1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การกำหนด

นโยบาย วางแผน พัฒนาบุคลากร นิเทศ ติดตามและประเมินผลในเรื่องการจัดหาและพัฒนา สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

6.2 หัวหน้างานบริหารวิชาการ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้า

งานบริหารวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2

6.3 สถานศึกษาระดับประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่ทำการเปิดสอนระดับ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พระนครศรีอยุธยาเขต 2

6.4 ขนาดโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดโรงเรียนตามจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 แบ่งได้ 2 ขนาดดังนี้

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 1 – 120 คน
- 2) โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 121 ขึ้นไป

6.5 มาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน หมายถึง ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 - 2553) ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามารถนำผลที่ได้รับจากการวิจัยใช้เป็นข้อมูลในการจัดอบรมผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปการวางแผน ปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนและเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ครูจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

7.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้จัดระบบสารสนเทศ ในการวางแผน ปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

7.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา วางแผน สนับสนุนการศึกษา ในการดำเนินการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลยิ่งขึ้น